

CECILIA TIPSAR

”Gunborgs ek” mäter 65 cm i brösthöjd. Den kommer att växa många decennier till, säger Cecilia Rooth.

Smart ekskötsel på Flakulla

På Flakulla odlar man ek och tjänar pengar på det – trots den långa omloppstiden. Ett av tricken är att samtidigt odla underbeståndet.

–UNDER EKARNA släpper vi fram grova granar och kvalitetslöv. Det är lönsamt kontinuitetsskogsbruk, säger Cecilia Roth.

Gården Flakulla i östra Blekinge är ett centrum för praktiskt verksamma lövskogsentusiaster – med eken i centrum. Gården drivs av Cecilia och Rolf Rooth. Tillsammans sköter de 170 hektar skog, arrangerar kurser och leder exkursioner, bland annat för universitetsstudierande från SLU och Linnéuniversitetet.

Ungefär en fjärdedel av arealen är lövträd och resten är barr, men lövandelen stiger hela tiden. Idéerna bakom skötseln av ekarna kommer från Cecilias pappa Erik Ståål. Han var skogsinspektör på Södra i Jämsjö och en nestor på skötsel av kvalitetsskog, inte minst av ek. När Cecilia och Rolf tog över gården 1977 såg de flesta ner på både eken som trädslag och på kontinuitetsskogsbruket. Men nu har tiden kommit ikapp.

– Förr tyckte folk att det sätt vi skötte skogen på var på gränsen till förbjudet. Idag har de en helt annan inställning, säger Cecilia och kommer med några tips på hur man ska få till en fin ekskog.

PLANERA HELA VÄGEN

På Flakulla är hela kedjan av skötselåtgärder utprovad – från småplantor till slutbeståndet på 50–60 ekar per hektar. När det är dags att ta ner dyrgriparna efter 120 år väntar redan ett nytt underbestånd. Marken blir alltså aldrig helt kal.

– Även om ekarna är i fokus måste vi sköta underbeståndet hela tiden, säger Cecilia.

DET GÅR ATT SÅ ...

Om du vill så ekollon går det utmärkt i hinkar utan botten eller i rör. När plantorna har kommit upp sätter du upp ett stål nät för att skydda dem mot bete. Dessa ”Ståålburar” är ett begrepp bland ekskogsskötare.

... MEN TA VARA PÅ DET SJÄLVSÄDDA

Även om Cecilia och Rolf sår eller planterar använder de ofta naturlig förnyring. Naturen erbjuder många möjligheter – det gäller bara att inte missa småekarna i slyet. När man väl upptäckt dem gäller det att hugga dem fria.

MARKERA FRAMTIDSTRÄD

När Cecilia hittar en ek märker hon ut den med snitsel. De rakaste och finaste hittar hon ofta bland granarna. När stammen blivit fem till sex centimeter i diameter bestämmer hon om den ska bli ett framtidsträd. Då permanentas märkningen med en röd ring, för att

ingen ska missa trädet i den kommande skötseln.

STAMKVISTA TIDIGT

Gör en första stamkvistning samtidigt som du märker ut framtidsträden.

Stamkvista så att halva kronan blir kvar – stamkvista alltså ett åtta meter högt träd till fyra meter. Finns tid och ork kan du fortsätta att stamkvista ännu högre i en andra omgång. Målet är åtta meter kvistfri stam, men se alltid till att halva kronan är kvar!

GALLRA HÅRT

Eken är kittlig – den tål inte att andra träd killar kronan. Gallra den därför hårt och ge kronan fritt spelrum. En stor krona är en förutsättning för en bra tillväxt och motverkar vattskotten.

VÄRNA UNDERBESTÅNDET

Även om kronan ska vara fri bör du skydda stammarna med ett underbestånd. Gran, avenbok, rönn och hassel fungerar utmärkt, men håll efter dem om de blir för höga. Tänk på att bok och ek konkurrerar hårt.

HÅLL EFTER VATTSKOTT

När du har gallrat och stamkvistat ökar risken för vattskott. Cecilia Rooth använder ett egenkonstruerat vattskottsjärn som putsar vattskotten både när det skär uppåt och neråt.

LÅNG OMLOPPSTID

Den långa omloppstiden för ekar avskräcker många sydsvenska granskötare. Men Cecilia möter även andra reaktioner.

– När studenter från norra Sverige kommer hit blir de förvånade. Det är ju inte längre omloppstider än de är vana vid för barrskogen där uppe.

Det krävs naturligtvis flera generationers varsamma arbete innan slutmålet är nått. Men som tur är behöver man inte sitta och vänta i 120 år.

Text och foto: Mats Hannerz

Mer tips om ekskogsskötsel finns på www.kunskapdirekt.se/adellov

Ekfrämjandet (www.ekframjandet.se) är en förening för alla som tycker om lövträd.

